

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu n. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Poguben mir.

VII.

Slovenec je našim nemškimi liberalcem že sam na sebi nevarna stvar, dosti, da ima to ime. Malo manjka še, da vsakemu ne užgo vidnega znamenja in ga ne postavijo pod posebno nadzorstvo. Zato je pa že vse, kar Slovenec stori, nevarno, in če je tudi tako dobro, da je korist očitna celo nasprotnikom, vendar ne velja — samo zato ne, ker prihaja od Slovencev. „Kaj more iz Nazareta dobrega priti?“ s tem pobijajo naši nasprotniki vse, kar prihaja od Slovencev, kar zahtevajo Slovenci, ker se jim zdi, da za vsakim slovenskim grmom tiči drug zajec — morda panslavističen, morda celo ruski. To je vzrok, da ne moremo nič doseči, kar želimo za razvoj naše narodnosti, za posebne potrebe svoje.

Slovenec slovi povsod, kjer je znan, za bistro glavo, po naših pokrajinah je polno talentov, katerim nič družega ne manjka, kakor prilike: razviti svoj talent. Če greš po kmetih, naletel boš na samouke v mehaniki, slikarstvu in drugih umetnijah, katerim se boš kar čudil. Ob enem boš obžaloval, da ti ljudje niso se v svoji stroki bolj izobražili, a dobil boš odgovor: „Kje! Na Dunaj, v Gradec ali celo še dalje me oče niso mogli poslati, blizo pa takih učilišč ni“. — To je res, kajti za Slovence ni nikjer nobene više šole, nobene akademije. Ali je to prav, če se pomisli, da je tam, kjer so ali hočejo biti Nemci, že za par tisuč prebivalcev brž akademij in vseučilišč vsake sorte, da o obrtnijskih in nižjih strokovnjaških šolah ne govorimo? Tako je Slo-

vincu trnjeva pot do izobraženja po Bogu mu danega talenta, vsakemu drugemu narodu pa gladka. Še le par let je vseučilišče v Zagrebu, ki pa Slovincem malo hasne, ker vsled nesrečnega dualizma tam pridobljena spričevala za Avstrijo niso veljavna.

Koliko časa se poganjamo že za vseučilišče v Ljubljani! Zastonj! Naši politični nasprotniki podtikajo nam vse druge, Avstriji nevarne (!) namene, in ne dobimo ga — iz ničevih vzrokov. Dobili ga pa tudi ne bomo tako dolgo, dokler bodo vladale sedanje razmere — in zopet pridemo do sklepa, da premembe teh razmer se nam ni nadejati, dokler traja sedanji mir, ki je prava móra za nas Slovence in Slovane sploh.

Oglejmo si naše kmetijstvo. Propada — propada — zakaj? Tu pa tam morda po krivdi posestnikov samih, večidel pa iz vse drugih vzrokov. O vremenskih nesrečah ne govorimo, ker po teh trpe kolikor toliko vse dežele. Več trpi kmetijstvo po drugih nesrečah, po pomanjkanju denarja, po oderutih in mnogo tudi po prevelikih davkih. Le poglejte naznanila posilnih dražb po uradnih listih. Tretji del jih je zaradi zaostalih davkov. Pa tudi pri drugih so ta bremena veliko kriva, kajti kmetič se zadolži prej drugje, ko pri davkarji, da odrajta davek. Ali so pa davke morda tako silno povišali vsled vojske, vsled nevarnosti od zunaj preteče? Ne, nikakor ne, ampak vsled različnih naprav, ki si jih gospodje liberalci izmišljujejo po vseh državah, ker so jim uzor svobode in sreče.

Pa naj bi vse to že bilo, da bi se le

kmetu dala prilika zvišati svoje pridelke, zboljšati svoje dohodke. Ali se pa to godi? Zopet odločen odgovor: ne! Zadnjih deset let, tedaj o času miru, se je prikazal tisti „švindelj“, ki je po svojih slabih nasledkih odtegnil gotovi denar in zaupanje ali kredit rokodeljstvu in kmetu; kdor ima denar, ga bo na vsak kraj prej dal, kakor obrtniku ali kmetu, prvič zato, ker vé, da mu kmet ne more tako visokih obrestí plačevati, kakor jih kje drugje dobiva ali se jih vsaj nadeja, drugič zato ne, ker kmetiška posestva res nimajo več prave vrednosti. Če hoče tedaj denarja dobiti, mora iti k oderuhu. Ko pa temu v pest pride, no! potem je pogubljen. Liberalizem je odpravil postavo, po kateri je oderuštvo bilo prepovedano. Ali zdaj že vse upije, da bi se ta postava prej ko prej zopet napravila, kar bi se bilo že zdavnaj zgodilo, če bi se nemški liberalci, ki zvonec nosijo, bolj ozirali na prave potrebe narodov in dežel. Pa dokler trajajo sedanje razmere, se tudi v tem oziru ni nadejati nobene premembe.

Ob času miru so se bremena kmetiških posestnikov pomožila, ali se pa v ravno tem času skrbi tudi za to, da bi bil kmetovalec v stanu več pridelati, svoje posestvo zboljšati? Ali se daje kmetom poduk, se li skrbi za kmetijske šole? Drugje morda, pri nas ne. Deželni zbor kranjski se je toliko potegoval za kmetijsko šolo, ali vsaj za popotnega učitelja, toda kakor je zdaj čutiti, obojega ne bo, ker nemškimi liberalcem ni po volji. „Saj je ni treba“, so ugovarjali, „mladina dobiva dosti poduka v kmetijstvu po ljudskih šolah.“

Bog je pravičen.

(Iz nemškega po K. Bolanden u.)

Nebo je moj prestol in zemlja
podnožje mojih nog. Izajja 66, 1.

Vjeti papež Pij VII.

V eni sobi cesarske palače v Fontainebleau (izgovori Fontenblo) stal je nekega dne l. 1813 bogato opravljen plemič. Ta petnajstletni zali mladenič bil je sin bogatega grofa Retelj-na. Imel je prednost mogočnemu Napoleonu I. osebnostno sreči. Srčna žalost se mu bere ta dan na sicer zalem obrazu in mile solzice mu vedno hitreje kapljajo na obleko z zlatom obšito. Vendar tiho in mirno stoji na svojem mestu, kakor se spodobi vojakom čvrste cesarske garde. Vzrok te njegove žalosti je tužna osoda častitljivega starčka v drugi sobi na stolu sedečega, kterega plemič Jožef Retelj skozi odprta vrata pogleduje.

Starček je oblečen v bel do tal segajoč talar, ki je brez vsega kinča in znamenj starčkove prevzvišene časti. Zelo prosta, celo revna je ta obleka in v velikem nasprotju z bliščem cesarskih dvoran. Hudo trpljenje v srcu se mu bere iz blazega pa bledega in vpadlega obličja. Vendar sveti mir obseva

tužni obraz njegov. In ravno ta mir in vdanost visocega trpinca do solz gine našega mladeniča Jožefa. Iz vse prikazni starčka v belem talarju posnema deček, da je to nedolžna žrtev v rokah silovitega preganjalca. In ko ga ravno vidi kvišku sklonjenega s sklenjenimi rokama in nagnjeno glavo tiho moliti, zdi se mu, da čeznatoren svit obdaja vso starčkovo postavo, in meni, da je v nadzemskih prostorih v sredi nevidnih moči. Prevzame ga spoštljivo strmenje, solze v očeh zginejo, in s sveto boječnostjo premišluje poglavarja katoliške cerkve, namestnika Jezusovega na zemlji, kajti oni starček je slavni papež Pij VII., kateri je že četrto leto vjetnik Napoleona I. Bližnjo rožljanje predrami mladeniča iz premišljevanja, da poslušno pričakuje, kdo da pride. Rožljanje se sliši vedno bolj skozi odprte duri na desni, in hitrih stopinj pride po mehkih pogrinjalih na tleh v sobo neki gospod v maršalski z zlatom obšiti uniformi. Na sredi sobe obstane, in kakor zvezan stoji, ko vidi papeža moliti, to je bil krasen nazor! Prišedši gospod je bolj nizke postave, črne lase ima bolj kratko, vojaško pristrižene. Obraza je temnorumenega in leporezanega, le obrta brada mu malo bolj naprej

stoji, znamenje jeklene volje. Neko posebno moč ima njegov pogled, zapovedljiv, goreč in presunljiv — pogled zmagovalca Evrope, Napoleona I. Po kratkem pogledu stopi Napoleon z mečem rožlja pred prevzvišenega vjetnika. Pij VII. vzdigne počasi svojo častitljivo glavo, stopi malo naprej in sprejme svojega tlačitelja mlo se smehlja.

Plemič primakne stol cesarju da bi sedel. „Odpustite, sveti Oče, če Vas v Vašem pobožnem premišljevanji motim, začne Bonaparte ter se lahno z glavo priklone. Reč je nujna. Mir naj bo med cesarjem in papežem. Ste li po mirnem prevdanku našli, da je moja včerajšnja ponudba Vašim zadevam primerna?“

„Moji osebni zadevi že, ne pa dolžnosti papeževi“, odgovori papež Pij VII. Vi ste voljni mojemu trdemu štiriletnemu vjetništvu konec storiti; Vi daste papežu vsako leto dva milijona za vžitek — dobro! A posestva Petrovega, tega ne daste. Vi si obdržite Rim in vse rimsko kraljestvo. V ta rop dedšine sv. Petra jaz ne smem dovoliti. Ko je Božja previdnost mene nevrednega za namestnika Kristusovega na zemlji poklicala, sem prisegel, kakor mora vsak papež priseči, da nikdar ne bom dovolil v oropanje posestva sv. Petra.

Res?! Kaj umé še tako marljiv učitelj o kmetijstvu? Kje se ga je učil? Morda v učiteljski pripravnici, o kateri je slavni strokovnjak dr. Lorenzi sam rekel, da nič ne veljá? Vrh tega ima ljudski učitelj družega posla preveč, da bi se pečal s kmetijskim gospodarstvom, vse, česar se morejo učenci od njega naučiti, je umno sadjerejstvo, to je cepljenje drevés. Kje pa je gozdno gospodarstvo in veliko družega kmetu potrebnega?

Morda dobiva naš kmet poduk v kmetijstvu po drugi poti, po popotnih učiteljih, časnikih ali knjigah? Jaz o tem nič ne vem, morda vé kdo drugi. Pač pa vem, da našim nemčurskim privržencem popoten učitelj kmetijstva, kakor ga je zadnji deželni zbor kranjski zdaj le začasno nastavil, nikakor ni bil po volji. Resnica je dalje, da ves poduk v gospodarstvu in kmetijski obrtniji dobivajo že zmiraj, kar jaz pomnim, edino po slovenskih časnikih in knjigah. Kdo pa izdaja te knjige in časnike? Slovenski radoljubi, — gotovo le iz ljubezni do naroda, ker imajo pri tem ne le veliko truda, ampak večkrat celo denarno zgubo. Pa jih vendar vlada podpira v tem? Res da naša kmetijska družba dobiva lepo podporo, pa to ni nič posebnega, ker tako podporo dobiva vsaka dežela in je to, kar stori naša kranjska, večidel zasluga njenega tajnika gosp. dr. Bleiweisa. Da bi tega ne bilo, kdo vé, če bi naša kmetijska družba kaj veljala!

Če prašamo, kje je glavni vzrok temu, zopet bo odgovor: v sedanjih razmerah, o katerih pa se ni nadejati nobene premembe, če vse ostane kakor je bilo.

Z bojišča.

Nova poročila iz Sistova ponovljajo novico, da so zedinjeni Rusi in Rumunci osvojili Plevno ter pristavljajo, da so vjeli tudi Osmana. Iz Carigrada pa se o tej reči že več dni nič ne poroča. Vojna Osmanova je od druge vojne turške odstrižena, in gotovo pretrgana tudi telegrafična zveza s Carigradom. Rusi pa najbrže nočejo o svojih daljnih načrtih nič izdati. Vradnega poročila o padcu Plevne pa še ni, kar je turškim listom v posebno tolažilo. Toda ta tolažba je jako slaba in če tudi Plevna sama še ni pala, se vendar

vojna Osmanova ne bo mogla dolgo braniti, ker je združena ruska in rumunska vojska vzela z naskokom Grivico, na najmočnejšo pozicijo Osman paše, o kateri je dopisnik „Daily News“ že pred nekimi dnevi rekel, da je ključ k Plevni. Na rusko-rumunski strani se bojuje 80.000 mož s 356 topovi, Osman paša pa ima okoli 60.000 mož s 220 topovi. Boj 11. t. m. je moral biti silno hud, ker je bilo Rusov 5000 ranjenih, med njimi tudi general Rodjonov. Generala Schliter in Dobrovolski pa sta mrtva.

Drugih posebnih poročil dozdej ni razumte, da so Črnogorci pod Pejovičem in Sočico 11. t. m. v Jezerih sijajno premagali vojsko Hafiz-paše, ki je hotela Nikšičem iti na pomoč. En del turške vojske s tremi topovi bil je zajet. Turkov je bilo 600 ubitih in 100 vjetih.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesarjeva napitnica v Košicah na cara ruskega je Madjare hudo poparila. Vsaki dan so ti pobratimi Turkov cesarstvu prigovarjali, da naj svojo vojsko združi z vojno turško in zatara barbarske čete ruskega cara. Besede cesarjeve so morale tedaj madjarskim ušesom jako neugodne biti, zlasti ker so bile izgovorjene vpricho vojaških zastopnikov vnanjih vlad in je pri tej priliki v sredi madjarske zemlje zadonela ruska himna ter takorekoč zaklicala smrt Turčinu, ki je po izjavi Madjarov, njihov edini brat in prijatelj na svetu. Madjarski listi skušajo pobiti vtis, ki so ga besede cesarjeve napravile, in so v telegramih, ki so se iz Budapešte o tej napitnici razposlali po svetu, izpustili besedo „zaveznika“, pa ves ta trud je zastonj. Besede cesarjeve so politično dejanje in narodom avstrijskim dragocena zastava, da Avstrija ne bo pričela kake čudovite politike, ampak da ji je njen namen jasno pred očmi.

Cesarjevič Rudolf je 12. t. m. v Pulji ogledoval mornarsko kasarno in tam razstavljene mornarje, potem pa je obiskal mornarsko šolo. Predpoludnem došel je v Pulj nadvojvoda Štefan, 11. t. m. pa vojvoda Virtemberški obiskat cesarjeviča. Zvečer bila je luka z električnim ognjem razsvitljena.

Vojaške vaje v Košicah so se

izvrstno obnesle in cesar so pred svojim odhodom v Czeglád 12. t. m. višjemu poveljniku fml. baronu Ziemieckemu pismeno izrekli svojo zadovoljnost ter mu naročili, da to naznani tudi vojaštvu. Tudi višji poveljnik honvedov dobil je enako pismeno pohvalnico.

V Hrvatskem saboru je 12. t. m. Živkovič nazaj umaknil svoj predlog o selskih in mestnih občinah. — Folnegovič je nasvetoval vladi naročiti, da naj saboru predloži poročilo o dogodkih, ki so se 4. t. m. vršili v Reki. — Vončina interpelira vlado, če li vé, da so se vredniki listov, ki so bili objektivno obsojeni, na podlagi te obsodbe kaznovali tudi subjektivno. — Zeitz jo pa interpelira o vravnovanju Save. — Miškatič vtemeljuje svoj predlog o adresi do cesarja, ki se sprejme; v odbor za sestavo te adrese se izvolijo Miškatič, Kukuljevič in Jakič. Tudi predlog Kukuljevičev o graničarskem zakladu bil je sprejet.

Dunajski listi so unidan poročali, da je neki pisar neki vnanji vladi izdal skrivnost, kako da se izdelujejo Uchatiusovi topovi. Vsled tega so preiskovali stanovanje nekega vradnika italijanskega konzulata, ki je imela, kakor pravijo, ugoden vspeh.

Madjarski rovar Kossuth objavil je svoj drugi list do svojih vernih, v katerem pravi, da se bode vzhodno vprašanje ugodno rešilo le tedaj, če se zopet vstanovi Poljska. Nasledek bi bil, da se razdobi Avstrija. Cislo si razdelite Nemčija in Italija, na novo oživljena Poljska dobi Galicijo, Ogerska pa bi se nekoliko časa radovala kot velikomadjarsko kraljestvo, dokler bi je kak mogočen sosed ne pozobal. In taki ljudje zahtevajo, da naj Avstrija v svojo lastno pogubo poslušá njihove svete, ter se ravna po njihovi politiki?

Vnanje države.

Francozki listi poročajo, da je Thiers svojo knjižnico in vse umetnijske izdelke zapustil deželi francoski, premoženje ženi, letnih plač 12.400 frankov pa svojim pisarjem in svojemu služabniku. — Gambetta je od sodnije obsojen na 3 mesece ječe in 2000 fr. globe, ravno tako tudi glavni izdajatelj lista „Republique française“. K sodnji ga ni bilo, češ, da je njegov zagovornik Allou zbolel. Gambetta se je zoper obsodbo pritožil in se bo obravnava pred višjo sodnijo vršila 20. sept.

Raji umrjem v vjetništvu, kakor da bi pa dano prisego prelomil in svojo vest s to pregreho obtežil“.

„In jaz pa nikdar ne bom dal iz rok, kar sem z orožjem v roki si pridobil, pristavi zmagovalcu ošabno. Ne bodite nehvaležni, govori očitaje dalje. Prekucija uničila je na Francoskem vso vero. Duhovni so bili pregnani ali pa pomorjeni, škofovski sedeži so bili razdrobljeni in cerkve opustošene. Jaz pa sem zopet vse vredil. Škofije imajo svoje pastirje, in soseske svoje dušne oskrbnike. Meni samemu se ima cerkev na Francoskem za svoje prerobenje zahvaliti. In meni rešitelju in branitelju cerkve papež ne zaupa. To ni modro, je nehvaležno in sklene mogočnej ošabno, tudi nevarno“.

Milo in mirno gleda poglavar cerkve na železnega zmagovalca in svitli žar povzdigne njegovo obličje.

„Pred Bogom velja le namen, Svetlost“, resno odgovori papež. „Ako ste iz ljubezni do resnice in pokorščine do Boga Najvišjega vero na Francoski vtrdili, potem Vam bo Gospod plačal. Ako pa tega niste storili pristočno in z namenom, da bi služili kot orodje Božje volje, potem Vam večnost ni nič dolžna“.

„Besede Vaše Svetosti, so mi temne! Prosim, bi mi ne hotli to bolj razločno povedati?“ reče Napoleon.

„Moja odkritosrčnost Vas bo zbodla, Svetlost!“ odgovori Pij VII. „Vendar, Vi imate pravico od papeža resnico tirjati. Tudi v verigah in vkljub smrtnega žuganja mora namestnik Kristusov svoj visoki poklic spolnovati, ki zadeva zveličanje duš in oznanovanje resnice“.

Potem malo obmolkne, izkaje izrazov, s katerimi bi zamogel bolj prizanesljivo hitro razdražljivemu cesarju resnico povedati.

Napoleon sedi željno pričakovaje in rahlo trkta s prsti po stolovem slonilu, trdo vpiraje svoje ognjene oči v odlašajočega starčka.

Plemič stoji v predsobi in tanjko poslušá in si zapomni vsako besedo tega imenitnega razgovora.

„Zdi se mi, da je Vašej Svetosti malo težko cesarju zlato resnico povedati“, sili Napoleon nepotrpežljivo.

„Tukaj je, Svetlost, prav v kratkem!“ — začne papež. „Vi poznate začetek prekucije, ki je Francosko tako grozovito opustošila. Vse se je naravno izcimilo. Že od petdeset let sim je neverna filozofija, veri sovražna učenost

in nagnusnja pisarija in tisk na razdjanje družinskega reda spodkopovaje delala. Bog in njegove zapovedi so bile zasramovane v časopisih, knjižurah in učenih knjigah. Vera je bila zasramovana in zasmehovana. In kar je brezverna učenost sejala med ljudstvo, je kmalo kalilo in rastlo. Nrav Francozov je bil pokvarjen, in nevera zločinstvo in pregreha razširjale so se od najvišjih do najnižjih izmed ljudstva. Ko se je pa Francoska od Gospoda življenja, od vira vse častne in večne sreče odvrnila in brezbožna postala, vnela se je naj huja prekucija. Druhal peklenjskih namernikov poteptala je Francosko zmes krvave moritve in razdejanje. Ves red je razpadel. Pri svitem dnevu počenjali so ti krvoloki narhuji hudodelstva, in na tisuče nedolžnih so poklali: Ne življenje, ne imetje, ne poštenje in ne čast, nič ni bilo več spoštovano. Vse, vse, prisvojila si je ta nečloveška druhal. Na to pride Vaša Svetlost z razumom in močjo. Vrgli ste prekucijo ob tla in jo vkovali v verige. Vaša Svetlost je ponovila zopet pravi red. In ker ste, Gospod, spoznali, da je le vera prava podlaga reda in miru, in da je brez spoštovanja božje volje vsak obstanek države nemogoč, zato ste poklicali pregnane

Srbski knez Milan je 11. t. m. ogle- doval vojaški tabor pri Topčideru in trdnjavo v Belemgradu. V Aleksinec in Deligrad se dan za dnem pošiljajo topovi in strelivo. 13. t. m. imel je pobleščene pri vladi turški Hristić zapustiti Carigrad, še pred 24. t. m. pa izide knežev manifest, ki bode naznanil zo- petno vojsko s Turki.

Turška vlada je nedavno spustila hu- dodelnike, ki so bili v Solunu umorili konzula nemškega in francoskega. Vsled tega nemška vlada zahteva, da ji mora Turčija izročiti mor- rilce, da jih bode kaznovala sama.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 12. sept. Naša tetka „Laib. Zeitung“ je začela ponatiskovati vvodne članke iz „Pester Lloyd“, ki je bolj turšk, ko Turki sami. V tem članku se za gotovo prerokuje, da Rusi v Bulgariji ne morejo zma- gati; če dobro gre, obdržali bodo svoje po- zicije, če se pa Turkom sreča nasmeje, mor- ali bodo Rusi čez Donavo nazaj. Pаметen človek se mora taki bedariji le smejeti; a čudno se nam dozdeva, da so začeli naši ofi- cijozni (vradni) listi zajemati svojo modrost iz madjarskih listov! Še pred nekoliko leti, to je pred letom 1867, bili so Madjari našim centralistom največi barbari, brez vsake ved- nosti in omike; zdaj pa že k njim v šolo ho- dijo. Kakó se časi spreminjajo! Morda se bodo tudi za nas enkrat spremenili takó, da naš v Ljubljani izhajajoč uradni list ne bode smel Slovencev s svojo turkoljubnostjo žaliti, in madjarskih člankov ponatiskovati!

Nek Tržičan je prišel v Ljubljano praviti, da v Tržiču vsi s Turkom držé. Škoda, da turški sultan ne vé za slavno mesto Tržič; morda bi jim poslal kake turške „ordne“.

Naši ljubljanski nemškutarji so nekako bolj tihi postali, odkar se je pokazalo, da se Rusi ne dajo kar tako z lepa iz Bulgarije ven vreči. Včeraj so bili kakor z mrzlo vodo po- liti, ko se je zvedelo, da so se Nikšiči Črno- gorcem vdali. Prav je takó; upajmo, da jim pride še marsikaka grenka vest do ušes. Saj po Plevni nam že ni bilo več prestajati, tako so glave po konci nosili.

Nek dopisnik je sprožil misel, naj bi se po deželi po raznih krajih napravile bukvarne

duhovne zopet nazaj v deželo, in ste ukazali, da se Francozom zopet sv. evangelij, veselo oznanilo zveličanja oznanuje. Brezbožno mo- droznanstvo in veri sovražna učenost so vse družinske vezi raztrgale in prekucijo [priklicale, zato je Vaša Svetlost dosledno in politično previdno ravnala, ko je mater vsega državnega reda, sveto cerkev v Francosko zopet „vpe- ljala“.

„Tako, zdaj razumem Vašo Svetost!“ vsklikne smeja se Napoleon. „Moje dejanje izviral je le iz „državniške previdnosti“, ne iz pobožnega namena. Jaz nimam od Boga no- benega plačila zato pričakovati, ker nisem delal za Boga ampak za cesarja, kaj ne!“ „Da“, začne Napoleon dalje „vera mora biti! Ljud- stvo brez vere vladati je čisto nemogoče. Nikdar ne bom dopustil, da bi se [krščanski nprav zasramoval in zaničeval. Tega ne bo nobeden previden državnik dovolil. Kdor do- voli, da se krščansko prepričanje ljudstvu spod- kopuje, temu bo enkrat razrušena država na glavo padla in ga zasula. Vendar, zakaj od- lašate, Vaša Svetost z varuhom vere prijatelj- sko se zvezati?“ (Dalje sledi.)

da bi si naše ljudstvo slovenske knjige izpo- sojevalo. Ta misel se mi jako dopada, ker je res malo slovenskih knjig med narodom, in zato tudi slovanska reč nikamor naprej ne more. Naši ljudje so prerevni, da bi se vsak naročil na vsako novo knjigo. Naj si omisli tedaj vsaka fara posebej eno bukvarno, in iz te bukvarne naj si potem farani zapored bukve izposojejejo, enkrat bo vsak na vrsto prišel, da bo vsako knjigo prebral.

Ko bi vsake izdane knjige vsaka fara na Slovenskem le en iztis kupila, bila bi to že dobra podpora za izdajatelje, in za naše slov- stvo sploh. Rodoljubi, poprimite se te misli! Saj se da to lahko izpeljati; saj ni treba precej tisoč knjig kupiti: malo po malem se že naberejo skup. Ako pristopi 100 gospodar-jev, in dá vsak po 50 kr. na leto, dobi se vsako leto za 50 goldinarjev knjig, in s to svoto bi se nakupila v malo letih že velika biblioteka. Koliko lepih slovenskih knjig čaka pri knjigotržcih odrešenja!

Po njih tedaj, da bodo kaj koristile in da se narod izobrazí! Tudi priporočá dopisnik, naj bi po trije ali štirje gospodarji vkup sto- pili in se naročili na kak slovenski list. Ko bi le že res bilo, kako lepa podpora bi bila to za slovenske časnike! Rodoljubi na vas je, da to misel v življenje spravite. Le tako spravi- mo naš narod do zavesti samega sebe, do izpoznanja resnice in do ljubezni do domovine, da ga ne bo mogel vsak pisac za nos voditi in nalagati. S koliko večim zaupanjem bi se bližali potem volitvam, ker bi ne bilo treba vsacega posebej od narodne abecede počenši podučevati!

Ob enem pa bi tudi jaz pritrtil nedavnej sproženi misli, da se ustanovi velik ilustriran, lepoznanek list v Ljubljani. Naj bi se sloven- ska Matica o tej stvari dogovorila z lastniki listov „Zora“, „Zvon“ in „Besednik.“

Iz Šent Lorenca, ob Temenici, 12. septembra. (Kelih ukraden — nasledek vznemirjene vesti.) Pretekli petek, 7. t. m. postavili so bili preč. g. župnik najlepši zlati kelih v neko predalico v žagradu. Ko ga pa v praznik male gospojnice hočejo rabiti, ga ni bilo več. Reč se je kmalo razglasila in pri drugem duhovnem opravilu ob 10. uri g. kap- lan omeni, da se je prikradila brezbožna roka v svetišče ter storila veliko zločinstvo, in po- zivlja navzoče ljudstvo, da naj se! z njim vred priporoče Materi božji, da bi ona dotič- nemu brezbožnežu, ali brezbožnici zbudila vest in ga pripravila kelih zopet nazaj prinesiti. V ta namen molili so skupno očenaš in češeno Marijo. In glejte, prišedši z g. organistom v kaplanijo, našel je kelih za vratni v začudenje ljudstva, ki se je bilo zunaj zbralo in eno- glasno klicalo, da tat ali tatica ne more biti da- leko. — Dozdaj se pa še ni posrečilo zločinca zvohati, dolže sicer neko zblaznelo osebo, je li pa res, sam Bog ve.

Pred nekolikimi tedni dobili smo lepo na- slikano podobo Marije pomagaj v veliki obliki, koja je izvršila spretna roka slikarja J. Tav- čarja v Ljubljani v splošno zadovoljnost do- mačega ljudstva. Zato ga priporočamo cer- kvenim predstojništvom, da naj mu izročajo enaka dela, s kterimi jim bo gotovo postregel kakor nam.

Iz mariborske okolice. (Seid- lov šolski račun). Že tretje leto je bila kamška šola na prodaj. Mariborska hranilnica že od 1. novembra 1875 ni dobila obresti od 5000 gld., koje so si kamške srenje pri stav- ljenji nove šole pod vodstvom mogočnega Seidla izposodile. Radovedni srenjski predstoj-

niki in šolski odborniki se vendar enkrat po- trudijo in gredo v hranilnico prašat, kako je velemni g. Seidl obresti plačeval, ktere so mu trije srenjski predstojniki iz Rosbaha, Bre- stenice in Jelovca vsako leto ob pravem času izročili in tudi morali izročiti kot načelniku in nadzorniku kamške šole.

Nikdar ni pozabil tirjati deležnine, a po- zabil je vendar le skoro vsako leto ob dolo- čenem času doplačati. Mariborska hranilnica jim pismeno izroči. Kamničani so dolžni od 1. novembra 1875 že do 1877. leta 875 gld. obresti in zakasnenih obresti (Verzugszinsen) 52 gld. 50 kr., tedaj skupaj 927 gld. 50 kr. 4346 gld. še je kapitala, toraj se je 654 gld. odplačalo, in Kamčani so 273 gld. 50 kr. več dolžni v hranilnico, kakor so bili iz nje pred desetimi leti kapitala ali dolga dobili. Plačali so pa v teh letih blizo 8000 gld. Zakasnjene obresti ali (Verzugszinsen) pa tudi veliko znašajo, ktere bi moral po človeški pameti gotovo tisti plačevati, kteri jih zakrivi in ti so:

	leta 1867	--	6 gld.	--	kr.
	1868	--	46	„	30
	1869	--	19	„	4
	1870	--	31	„	—
	1871	--	5	„	58
II. polovice	1871	--	3	„	50
	1872	--	5	„	25
II. „	1872	--	1	„	30
	1873	--	28	„	4
	1874	--	15	„	55
II. „	1874	--	10	„	30
I. „	1875	--	5	„	5
176 gld. 91 kr.					

Srenje Rosbah, Brestenica in Jelovec so veči del v redu plačevale, le Kamca, v kteri je bil Seidl srenjski predstojnik, je še od leta 1876 dolžna 173 gld. 7 kr. po njegovem računu.

Za kamško šolo se potrebuje zdaj vsako leto 635 gld., in sicer plačuje Kamca 173 gl. 7 kr., Rosbah 205 gld. 83 kr., Brestenica 167 gld. 16 kr., Jelovec 56 gl. 6 kr., Šober 32 gl. 88 kr., skupaj 635 gld.

V računu pa najdemo od srenje Šober le od 17 števil ali posestnikov (ker druge spadajo v faro sv. Križa), ki 350 gld. direkt- nega davka plačujejo zaostanke (Rückstände) od leta 1865 do 1876. Omenimo le samo sled- nji dve leti. V preliminaru tirja od Šobra 32 gld., v računu pa od leta 1875 zaostanek 103 gl. 32 kr., leta 1876 zaostanek 136 gl. 36 kr. Vsi ti zaostanki se nam ne zdijo pravilni od 17 števil proti onim srenjam, ki imajo po 70 in 100 števil.

Zakaj da se tudi od Šobrijanov ni tirjala vsako leto deležnina, nam je nerazumljivo.

Nekaj Rosbačanov spada v faro sv. Križa, od teh je pa le vzel 218 gld., kakor potrdila kažejo, kot načelnik šole sv. Križa.

Po tirjavi srenjskih predstojnikov in šol- skih odbornikov za šolske račune je rekel g. Seidl: Ich werde zuerst eine Bezirksschul- rathssitzung halten, und dann eine Ortsschul- rathssitzung in Gams. (Sklical bom najprej okrajni šolski svet in potem krajni šolski svet v Kamci.)

Predložil je tudi resnično vse račune okrajnemu šolskemu svetu, kieri je račune po- trdil, kakor sledi:

An den Ortsschulrath in Gams.

Die Rechnungen des Ortsschulrathes Gams für die Jahre 1869 bis inclusive 1876 wurden mit den Empfängen und Ausgaben geprüft, in diesen sowohl als in den Beilagen für rich- tig befunden, nur hat der Rechnungsleger die Quittungen über die pro 1876 für das Wies-

thaler'sche Capital und jene des Armenfondes in Gams nachzutragen.

Für den Rechnungsleger resultirt ein Guthaben von 45 gl. 94 kr.

Die Rechnung wird genehmigt und sind hievon die concurrenden Gemeinden Rossbach, Tresternitz, Jellovetz und Schober zu verständigen.

Bezirksschulrath Marburg 9. Aug. 1877.
Der Vorsitzende
Seeder m. p.

S tem določilom je prinesel Seidl račune v Kamco ter jih predložil rekoč: „Einen Plutzer habe ich wohl begangen.“ Trije šolski odborniki so račune v preiskavanje prevzeli, in so se pritožili pri okrajnem glavarju po preiskavi, kako je moglo ta račun potrditi in so javno izrekli, da g. Seidl ne dobi krajcarja več v pest. Računi so zdaj pri okrajnem glavarstvu s hranilničnimi bukvami. Kakšno odločilo bo prišlo nazaj, smo resnično radovedni. Ko bi Brenclj take šaljive račune napravil, bi se mu smejali, a Seidlu nikdar ne! —

Domače novice.

V Ljubljani 15. septembra.

(Cesarjeviču Rudolfu), ki se je včeraj z naglicem peljal skoz Ljubljano, so se na kolodvoru poklonili deželni predsednik Widmann, vojaški poveljnik gm. Littrov pa mestni župan Lašan.

(Nadvojvoda Rainer) ogledoval je 11. t. m. deželne brambovce v Novem mestu ter obiskal tudi strelišče v Ločni.

(Iz seje dež. odbora 7. septembra.) Na vprašanje deželne vlade zaradi potrebe in koristnosti enake postave za Kranjsko zoper pijančevanje, kakor je v Galiciji že vpeljana, je deželni odbor sklenil priporočiti vpeljanje take postave s posebnim ozirom na žganjarje. Sklenilo se je, da se vložijo na skupno ministerstvo prošnja zaradi naprave železnice iz Ljubljane preko Dolenskega na Hrvaško.

(Orgljarska šola), katero napravi „Cecilsko društvo“ vsled §. 3. svojih pravil, se začne v ponedeljek, 1. oktobra v Alojznici. Učilo se bode: cerkveno petje, igranje na glasovir, harmonium in orglje, glasbina teorija, liturgika, in zgodovina cerkvene glasbe. Učenci, ki so se že oglasili, naj se prej pridejo zapisati k društvenemu tajniku gospodu Gnjezdu v Alojznico.

(„Brenclj“ št. 3) je še boljši od prvih dveh števil. Težavno je zdaj slovenskim časnikom med oskim mejami sukati se tako, da se nikamor ne zadene, ker cenzura nič ne praša, je li list resnoben ali šaljiv. Tem večje priznanje pri takih okoliščinah gré listu, ki vendar-le prinese zbadljivega, mikavnega in prav po domače šaljivega gradivane, le za priprosto ljudstvo, ampak tudi za omikane v izobilji. In to je „Brenclj“ prav dobro zadel, dokaz temu št. 3., ki jo imajo naročniki že v rokah. Da ne govorimo o raznovrstnih člankih in drobnostih, ki se v njem nahajajo, omenimo le velike podobe na zadnji strani z napisom. „Mohamed in Sultan“. Turški prerok Mohamed plava v višavi, jez-nega obraza si puli brado, z drugo roko pa je prijel sultana za ušesa hudajoč se nad njim, da tako slabo zmaguje. Sultan se jako kisló drži in zgovarjaje se kaže na veliko postavo močnega Rusa, ki turške vojake kar z nogo od sebe brca. Tako dobro narejene podobe, kakor ta, se še po dunajskih humorističnih listih težko nahajajo. — Iz vsega pa je videti, da gosp. Alešovec se ne boji ne truda ne

stroškov pri izdavanji „Brencljna“. Naj bi ga tedaj narodnjaki naši podpirali z obilnim naročevanjem tem bolj, ker mu je cena le 3 gold. na leto.

Razne reči.

— „Apostoljski odpustki“ imenuje se knjižica, ki je v latinskem, italijanskem, francoskem, španjskem, nemškem in angleškem jeziku v Rimu prišla na svitlo. V tej knjižici so našeti vsi odpustki, ki so navezani na molke, (paternoštre), svetinje, podobice in kronice, blagoslovljene od sv. Očeta ali od drugih, ki imajo to oblast, in je povedano, kaj je treba storiti, da človek teh odpustkov deležen postane. Knjižica, zlasti potrebna duhovnim pastirjem dobiva se v Rimu „Libreria di Roma, 23 via de' Cestari“ in velja 60 cent., naravnost po pošti pa 65 cent. (okoli 30 kr.). Dobi se pa tudi v posameznih jezicah in velja potem le 25 oziramo 30 cent. V Ljubljani se zamore naročiti pri Otokarju Klerru, na Starem trgu.

— Suplent Adolf Novak postal je pravi učitelj na realni gimnaziji kranjski.

— „Marjetica“, izviren roman, spisal Anton Koder, imenuje se knjižica, ki je nedavno v Mariboru v Pakovi tiskarni prišla na svitlo. G. pisatelj prav mično in lahko umevno popisuje v njej domače navade na kmetih in je dobro narisal značaj pridne in pohlevne Marjetice, skromnega in z malim zadovoljnega očeta, bahalastega mlinarja in drugih glavnih oseb. S tem pa se ne strinjamo, da odobrovaje popisuje vasovanje, ponočevanje pa fantovske navade in shode na plesiščih, teriščih itd., pred katerimi modri starši in duhovniki svare mladino, ker so večidel najglavnejši vzroki pretepev in raznih nerodnosti in nesreč. Prav je, da se opisujejo in omenjajo domače navade, pa spreten pisatelj ve take reči tako obračati, da popis bralcem koristi in mladež od slabih navad odvrača, ne je pa za nje vnema. Če se bode g. pisatelj na to našo dobrohotno opazko oziral, se smemo pri lepi nadarjenosti in zmožnosti za opazovanje in popisovanje domačih dogodb in predmetov nadejati, da bode eden najboljših ljudskih pisateljev ter jako obogatil našo lepoznansko literaturo.

Poprava.

Sledeče večji pomote so se pripetile pri sestavku „Nektere vodila pri napravljanju novih zvonov“: štev. 100, kolona 1., vrsta 3. namesto h, fis beri: h, a, fis in namesto e, es, g beri: e, es, g; druga stran, kolona 1., vrsta 9. namesto 1., 3., 5., 7., 8. st. beri: 1., 3., 5., 6., 7., 8. st.: v 11. vrsti je številka 5 odveč; 7. vrsta od spodaj namesto As, e, es, beri: As, e, es; stran 3., kolona 2., četrta vrsta namesto fis, gis, ais, cis, b, beri: fis, gis, ais, ali, b. V štev. 101, st. 1., kolona 2., vrsta 11. in 12. beri: t. j. za koliko glasbenih stopinj naj bode ta ali uni novi zvon višji ali nižji ubran kot ostali stari; kolona 3., vrsta 13. naj se glasi: in za veliko terco nižji k manjšemu novemu itd. Na 2. strani te številke se šest vrstic nemarno ponavlja.

Eksekutivne dražbe.

17. septembra: 3. Jagodic iz Olševka, v Kranji. 3. Poterbin, 3. Razpotnik, 3. Orehek s Kresniškega Vrha vsi v Litiji. 1. Zakrajšek iz Leskovca v Krškem. 3. Žele iz Radohove vasi v Postojni.

Umrli so:

Od 6. do 12. septembra: Peter Verhovec, dimnikarjev o. 14 m., za vnetico. Johana Jan-kovec, kmet o. 2 1/2 d., vsled slabosti. Fr. Zupan, hlapec 35 l., za jetiko. Janez Stupica, gostač 86 l., vsled starosti. Ana Benda, vradn. o. 6 m., vsled slabosti. Janez Žganjar, del. o. 10 m., za vodeno glavo. Karl Höger, vrad. sluga, 84 l., vsled samomora. Matilda Plevnik, vrad. ž. 46 l., za prehlajenjem. Janez Jerina, kmet o. 5 l., za rakom. Ana Valenčič, kupč. o. za božjastjo. Jakob Samotorčan, jetnik 22 l., za jetiko. Jera Milavec, miz. ž. 70 l., za vtriplj. pljuč. Gregor Brovet, del. 61 l., za rakom. Amalija Belar, učit. vodja h. 16 l., za jetiko. Marija Dornik, kondukt. ž. 68 l., za srčno napako.

Telegrafične denarne cene 14. septembra.

Papirna renta 65.50 — Srebrna renta 68.15 — Zlata renta 76.20. — 1860letno državno posojilo 112.50 Bankine akcije 836 — Kreditne akcije 212.50 — London 119. — Srebro 104.60. — Ces. kr. cekini 5.63. — 20 frankov 9.42.

P. n. starišem učencev (študentov.)

Za učence šol v Kranji uljudno ponuja: stanovanje, hrano, in vse oskrbljenje, — pri tem pa priliko doma podučevati se v laščini, francosčini in v igri na glasoviru

(2) **Ana Jugovic**
v Kranji, v Ulrihovi hiši.

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3²⁶/₁₀₀ mernikov.

Reči		V Ljubljani		V Novem mestu		V Kranji		V Mariboru		V Ptuj		V Ormužu		V Trstu		V Celovcu		V Zagrebu	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice	(hektoliter)	9	75	9	75	9	75	9	60	9	—	8	80	—	—	9	48	9	—
	(mernik)	3	—	3	—	3	—	2	95	2	77	2	70	—	—	2	91	2	77
Reži	(hektoliter)	6	4	7	15	7	15	5	5	6	—	6	80	—	—	6	10	8	—
	(mernik)	1	90	2	20	2	20	1	46	1	83	2	9	—	—	1	85	2	45
Jočmenn	(hektoliter)	5	20	5	53	5	53	5	20	4	50	5	40	—	—	5	14	3	80
	(mernik)	1	60	1	70	1	70	1	60	1	37	1	66	—	—	1	58	1	16
Ajda	(hektoliter)	6	80	7	50	7	48	6	80	6	88	4	60	—	—	8	70	6	50
	(mernik)	2	10	2	22	2	29	2	9	2	12	1	40	—	—	2	67	2	—
Prosa	(hektoliter)	5	90	6	16	6	16	5	70	6	50	7	80	—	—	4	46	6	20
	(mernik)	1	80	1	88	1	88	1	75	2	—	2	40	—	—	1	36	2	91
Turšice	(hektoliter)	6	50	7	82	6	82	6	50	6	—	5	—	—	—	5	70	6	10
	(mernik)	2	—	2	10	2	10	2	—	1	85	1	95	—	—	1	75	1	88
Ovsa	(hektoliter)	3	26	3	90	3	57	3	10	3	—	3	55	—	—	2	84	4	—
	(mernik)	1	—	1	19	1	6	—	95	—	92	1	8	—	—	—	—	1	22